

NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Høring - NOU 2014:4 Enklere regler - bedre anskaffelser

Det vises til Nærings- og fiskeridepartementets brev av 20.06.14 om høring av NOU 2014:4 "Enklere anskaffelser - bedre anskaffelser" med Forenklingsutvalgets forslag til en forenkling av det særnorske anskaffelsesregelverket.

1. Generelle kommentarer

Vi vil innledningsvis understreke det positive i at det nå arbeides med en forenkling av anskaffelsesregelverket, herunder regelverket for nasjonale anskaffelser. Riksrevisjonen har gjentatte ganger tatt opp feil og mangler ved anskaffelsesvirksomheten i staten. En av årsakene til manglende etterlevelse er et komplekst regelverk, som er både tid-, ressurs- og kompetansekrevende. Det er derfor viktig å få et mer hensiktsmessig regelverk, som sikrer bedre offentlig ressursbruk.

Det er imidlertid viktig at det også i framtiden stilles klare krav til offentlige anskaffelser, også de nasjonale anskaffelsene. Det må fortsatt stilles krav om konkurranse og at prosessen er transparent og dokumentert. Uten slike krav, økes bl.a. risikoen for utvikling av et system med "hoffleverandører", unødige høye priser over tid (bl.a. på grunn av manglende incitament til effektivisering hos leverandøren) og manglende forebygging og avdekking av misligheter.

Regelverket må utformes slik at oppdragsgiver får tydelige rammer og regler å forholde seg til ved gjennomføringen av sine anskaffelsesprosesser. Vår erfaring med revisjon av anskaffelser under 500.000 kroner og andre anskaffelser som skal gjennomføres etter forskriftens del I, er at dagens regelverk er for upresist. Det er krevende å forvalte regelverket godt og sikre/etterprøve at regelverket følges etter intensjonen. Vi er derfor kritiske til om et minimumsregelverk for alle nasjonale anskaffelser vil være hensiktsmessig, ref. utvalgets alternative forslag.

Etter Riksrevisjonens syn, er flertallets forslag til nytt regelverk langt på vei et skritt i riktig retning for å gjøre anskaffelsesprosessene enklere og mer effektive for alle parter. Det er særlig positivt at det legges opp til større fleksibilitet for oppdragsgiver, at det lempes på kravene til dokumentasjon av kvalifikasjonskrav og at det åpnes for økt bruk av elektroniske løsninger i gjennomføringen av konkurranser.

2. Regelverkets anvendelsesområde

Flertallet foreslår at regelverket ikke skal gjelde for anskaffelser under 100.000 kroner. Til dette vil vi bemerke at enkelte offentlige virksomheter i så fall ikke vil være omfattet av regelverket for hele eller den største delen av sin anskaffelsesvirksomhet.

3. Formålsparagrafen og grunnleggende prinsipper

Det bør etter vårt syn holdes fast ved at forutberegnelighet og etterprøvbarehet er uttrykkelig nevnt i formålsparagrafen. Dette er viktige prinsipper som bør tydeliggjøres og som prosessreglene bør baseres på og tolkes i lys av. Vi kan vanskelig se at kravet til forutberegnelighet kan utledes av prinsippene om likebehandling, gjennomsiktighet, konkurranse og forholdsmessighet som flertallet ønsker å legge til grunn i formålsbestemmelsen. Krav om etterprøvbarehet i tillegg til gjennomsiktighet, tydeliggjør krav om dokumentasjon og at denne er tilrettelagt slik at etterprøving forenkles. Dette er viktig både for virksomhetens internkontroll og andre som vil etterprøve de vurderinger som er foretatt og om regelverket er fulgt (revisjon, tapende leverandører, KOFA, domstolene og evt. allmennheten).

Konkurranse om offentlige kontrakter gir mer kostnadseffektive anskaffelser, det gir incitament til å tenke nøye gjennom behov og spesifikasjoner og reduserer risikoen for misligheter. Det er viktig at kravet om konkurranse går tydelig fram av regelverkets formål og grunnleggende prinsipper. Det er også positivt at terskelverdien på 500.000 kroner foreslås opprettholdt.

4. Gjennomføring av konkurranser

Flertallets forslag til nytt regelverk gir oppdragsgiver stor fleksibilitet i forhold til hvordan konkurranser skal gjennomføres. Det foreslås bl.a. at forhandlingsforbudet oppheves og at konkurransegrunnlaget kan endres helt fram til signering av kontrakt. Riksrevisjonen stiller spørsmål om flertallets forslag her går for langt, og om dette vil medføre økt risiko for uheldige leverandørbindinger og misligheter. Det er viktig å finne en god avveining mellom oppdragsgivers behov for økt fleksibilitet og mer effektive anskaffelsesprosesser og behovet for forutsigbare prosesser for leverandører/likebehandling.

5. Etterprøving og kontroll

Regelverket må utformes slik at det sikrer transparens og gode muligheter for løpende kontroll og etterkontroll. Flertallet foreslår at protokollplikten skal bortfalle, da det stilles et generelt krav om skriftlighet for alle anskaffelser som er omfattet av regelverket. Selv om oppdragsgiver skal sikre at alle vesentlige forhold og viktige beslutninger i anskaffelsesprosessen dokumenteres skriftlig, er det etter vårt syn hensiktsmessig å samle de viktigste vurderinger og beslutninger i en særskilt protokoll. Dette antas å være disiplinerende for oppdragsgiver og bidrar til å forenkle internkontrollen og eventuell etterprøving foretatt av tapende leverandører, revisjon/Riksrevisjonen, KOFA og domstolene.

Etter fullmakt

Tora Struve Jarlsby
avdelingsdirektør

Elke Matheis
underdirektør